

Verklaring van orthodoxe rabbijnen over het christendom

3 december 2015

Om te doen de wil van onze Vader in de hemel: Op weg naar een partnerschap tussen Joden en christenen

Na bijna twee millennia van wederzijdse vijandigheid en vervreemding, onderkennen wij – orthodoxe rabbijnen die gemeenschappen, instellingen en seminaries in Israël, de Verenigde Staten en Europa leiden – de historische mogelijkheid die nu voor ons ligt. Wij streven ernaar om de wil van onze Vader in de hemel te doen door de hand aan te nemen die onze christelijke broeders en zusters naar ons hebben uitgestoken. Joden en Christenen moeten als partners samenwerken om de morele uitdagingen van onze tijd aan te pakken.

1. De Shoah eindigde 70 jaar geleden. Het was de perverse climax van eeuwen van verachting, onderdrukking en afwijzing van de Joden, en van de daaruit voortgekomen vijandschap tussen Joden en christenen. Achteraf bezien is het duidelijk dat het niet doorbreken van de minachting, en het niet komen tot een constructieve dialoog ten goede van de mensheid, de weerstand heeft verzwakt tegen de kwade krachten van antisemitisme dat de wereld heeft overspoeld met moord en genocide.
2. Wij erkennen dat sinds het Tweede Vaticaans Concilie de officiële leerstellingen van de katholieke Kerk over het Jodendom fundamenteel en onherroepelijk zijn veranderd. De uitvaardiging van *Nostra Aetate*, vijftig jaar geleden, heeft een proces in gang gezet van verzoening tussen onze beide gemeenschappen. *Nostra Aetate* en de latere officiële kerkelijke documenten die erdoor geïnspireerd zijn verwerpen ondubbelzinnig elke vorm van antisemitisme, bevestigen het eeuwige verbond tussen G'd en het Joodse volk, verwerpen de beschuldiging van Deicide ['Godsmoord'], en benadrukken de unieke relatie tussen christenen en Joden – die door paus Johannes Paulus II "onze oudere broeders" werden genoemd, en door paus Benedictus XIV "onze vaders in het geloof". Op deze basis zijn Rooms-katholieke en andere christelijke functionarissen begonnen met een oprechte dialoog met de Joden, die in de afgelopen vijf decennia is uitgegroeid. Wij vinden het waardevol dat de kerk kwam tot bevestiging van de unieke plaats van Israël in de heilige geschiedenis en in de uiteindelijke verlossing wereld. Heden hebben Joden oprechte liefde en respect ervaren van veel christenen, zoals die tot uitdrukking zijn gebracht in veel initiatieven tot dialoog, en ontmoetingen en conferenties, over de hele wereld.
3. Zoals Maimonides en Jehoeda Halevi,¹ erkennen ook wij dat het christendom niet een ongeluk of een fout is, maar een door G'd gewild resultaat en een geschenk aan de volken. Met het scheiden van Jodendom en christendom, wilde G'd een scheiding tussen partners met belangrijke theologische verschillen, en niet een scheiding als tussen vijanden. Rabbi Jacob Emden schreef dat "Jezus een dubbele weldaad aan de wereld heeft gebracht. Aan de ene kant versterkte Jezus de Tora van Mozes op een majestueuze manier ... niet een van onze Wijzen heeft nadrukkelijker over de onveranderlijkheid van de Tora gesproken. Aan de andere kant haalde Jezus afgoden weg bij de volken en bracht Hij hen tot onderhouding van de zeven geboden van Noach, zodat ze niet zouden gedragen als de dieren van het veld, en heeft Hij hen krachtig morele eigenschappen bijgebracht ... Christenen zijn gemeenschappen die werken in dienst van de hemel, die bestemd zijn om te bekliven; hun streven is in dienst van de hemel en hun beloning zal hen niet worden ontzegd."² Rabbijn Samson Raphael Hirsch leerde ons dat christenen "de Joodse Bijbel – het Oude Testament – als G'ddelijke openbaring hebben aanvaard. Zij belijden hun geloof in de G'd van hemel en aarde zoals het verkondigd is in de Bijbel en erkennen de soevereiniteit van de

¹ Mishneh Torah, Laws of Kings 11:4 (uncensored edition); Kuzari, section 4:22.

² Seder Olam Rabba 35-37; Sefer ha-Shimush 15-17.

G'ddelijke Voorzienigheid.”³ Nu de Rooms katholieke kerk het eeuwige verbond tussen G'd en Israël heeft erkend, kunnen wij Joden de blijvende constructieve waarde erkennen van het christendom als onze partner waar het gaat om de verlossing van de wereld, zonder enige vrees dat dit zal worden benut voor missionaire doeleinden. Zoals de Bilaterale Commissie met de Heilige Stoel – een commissie van het Opperrabbinaat van Israël, onder leiding van rabbijn Shear Yashuv Cohen – het stelde: “We zijn niet meer vijanden, maar ondubbelzinnig partners in het uitdragen van de essentiële morele waarden voor het overleven en het welzijn van de mensheid.”⁴ Geen van ons beiden kan datgene waartoe G'd ons in deze wereld gezonden heeft alléén bewerken.

4. Beiden, Joden en christenen, hebben een gemeenschappelijke verbondsmatige missie om de wereld te volmaken onder de heerschappij van de Almachtige, zo dat de hele mensheid Zijn naam zal aanroepen en gruwelen van de aarde zullen worden verwijderd. Wij begrijpen de aarzeling aan beide zijden om deze waarheid te bevestigen en we roepen onze gemeenschappen op om deze angsten te overwinnen en om een relatie van vertrouwen en respect tot stand te brengen. Rabbijn Hirsch leerde dat de Talmoed christenen “met betrekking tot de intermenselijke plichten helemaal op hetzelfde niveau plaatst als Joden. Ze maken aanspraak op de positieve werking van alle plichten, niet alleen van gerechtigheid, maar ook van actieve menselijke, broederlijke liefde.” In het verleden werden relaties tussen christenen en Joden vaak gezien in het licht van de relatie tussen Ezau en Jakob – een relatie vol van tegenstreven –, maar Rabbi Naftali Zvi Berliner (Netziv) zag al aan het eind van de 19^e eeuw dat Joden en christenen er door G'd toe bestemd zijn partners te zijn die elkaar liefhebben: “In de toekomst, wanneer de kinderen van Ezau door een zuivere geest worden bewogen om het volk van Israël en hun verdiensten te erkennen, dan zullen wij ook worden bewogen om te erkennen dat Ezau onze broeder is.”⁵
5. Wij Joden en christenen hebben meer gemeen dan wat ons scheidt: het ethische monotheïsme van Abraham; de relatie met de Ene Schepper van hemel en aarde, die ons allen liefheeft en voor ons allen zorgt; de Joodse Heilige Schrift; een geloof in een bindende traditie; de waarden van het leven, van gezin en familie, van bewogen rechtvaardigheid, gerechtigheid, onvervreembare vrijheid, universele liefde en uiteindelijke wereldvrede. Rabbi Mozes Rivkis (Be'er Hagoleh) bevestigt dit; hij schreef dat “de Wijzen verwezen naar de afgodendienaren van hun dagen die niet geloofden in de schepping van de wereld, de Exodus, G'ds wonderbaarlijke daden en de door G'd gegeven wet. Daarentegen geloven de mensen onder wie wij zijn verspreid in al deze essentiële punten van de religie.”⁶
6. Ons partnerschap minimaliseert op geen enkele manier de blijvende verschillen tussen de twee gemeenschappen en de twee religies. Wij geloven dat G'd verschillende boodschappers gebruikt om Zijn waarheid te openbaren, terwijl we bevestigen dat alle mensen tegenover G'd de fundamentele ethische verplichtingen hebben, die het Jodendom altijd heeft geleerd – door het universele verbond met Noach.
7. In het navolgen van G'd moeten Joden en christenen modellen bieden van dienen, onvoorwaardelijke liefde en heiligheid. We zijn allemaal geschapen naar G'ds heilig Beeld, en Joden en christenen zullen toegewijd blijven aan het verbond, door met elkaar een actieve rol te spelen in de verlossing van de wereld.

---

³ *Principles of Education*, “Talmudic Judaism and Society,” 225-227.

⁴ Fourth meeting of the Bilateral Commission of the Chief Rabbinate of Israel and the Holy See's Commission for Religious Relations with Jewry, Grottaferrata, Italy (19 October 2004).

⁵ Commentary on Genesis 33:4.

⁶ Gloss on Shulhan Arukh, Hoshen Mishpat, Section 425:5.

Aanvankelijke ondertekenaars:

Rabbi Jehoshua Ahrens (Duitsland)
Rabbi Marc Angel (Verenigde Staten)
Rabbi Isak Asiel (opperrabbijn van Servië)
Rabbi David Bigman (Israël)
Rabbi David Bollag (Zwitserland)
Rabbi David Brodman (Israël)
Rabbi Natan Lopez Cardozo (Israël)
Rabbi Jehoeda Gilad (Israël)
Rabbi Alon Goshen-Gottstein (Israël)
Rabbi Irving Greenberg (Verenigde Staten)
Rabbi Marc Raphael Guedj (Zwitserland)
Rabbi Eugene Korn (Israël)
Rabbi Daniel Landes (Israël)
Rabbi Steven Langnas (Duitsland)
Rabbi Benjamin Lau (Israël)
Rabbi Simon Livson (opperrabbijn van Finland)
Rabbi Asher Lopatin (Verenigde Staten)
Rabbi Shlomo Riskin (Israël)
Rabbi David Rosen (Israël)
Rabbi Naftali Rothenberg (Israël)
Rabbi Hanan Schlesinger (Israël)
Rabbi Shmuel Sirat (Frankrijk)
Rabbi Daniel Sperber (Israël)
Rabbi Jeremiah Wohlberg (Verenigde Staten)
Rabbi Alan Yuter (Israël)

Naderhand ook ondertekend door:

Rabbi David Bauman (USA)
Rabbi Abraham Benhamu (Peru)
Rabbi Todd Berman (Israël)
Rabbi Michael Beyo (USA)
Rabbi Michael Chernick (USA)
Rabbi David Ellis (Canada)
Rabbi Seth Farber (Israël)
Rabbi Ben Greenberg (USA)
Rabbi Jesjajahoe Hollander (Israël)
Rabbi David be Meir Hasson (Chili)
Rabbi Herzl Hefter (Israël)
Rabbi Zvi Herberger (Noorwegen / Estland)
Rabbi David Jaffe (USA)
Rabbi David Kalb (USA)
Rabbi Joseph Kolakowski (USA)
Rabbi Frederick Klein (USA)
Rabbi Shaya Kilimnick (USA)
Rabbi Yehoshua Looks (Israël)
Rabbi Ariel Mayse (USA)
Rabbi Bryan Opert (S. Afrika)
Rabbi David Rose (UK)
Rabbi Daniel Sherbill (USA)
Rabbi Zvi Solomons (UK)
Rabbi Yair Silverman (Israël)
Rabbi Daniel Raphael Silverstein (USA)
Rabbi Mashada Vaivsaunu (Armenië)
Rabbi Shmuel Yanklowitz (USA)
Rabbi Lawrence Zierler (USA)